

Göran Persson: Tal på minnesdag för Olof Palme

Talare

Göran Persson
Statsminister

Datum

28 februari 2006

Plats

ABF-huset, Stockholm

Kära Lisbet, Joakim, Mårten, Mattias och era familjer. Dear Dr. Sein Win, Ms. Charm Tong and all other guests from abroad. Dear ambassadors. Ärade publik!

Jag har fått äran att inleda denna minnesdag och jag tänkte göra det genom att reflektera en stund över ett av politikens finaste och viktigaste karaktärsdrag.

Jag ska tala om något som är starkt förknippat med Olof Palme, något som lyste extra klart kring honom – både som person och som politiker.

Jag ska tala om engagemang.

Detta lilla ord som står för så mycket – så mycket kraft och så mycket mod.

Som står för detta enkla och vackra:

Att vi tar ansvar för varandra. Att vi bryr oss om hur vårt samhälle ser ut och vill förändring. Att vi tror på framtiden och möjligheten att göra skillnad, att förbättra.

Olof Palme var en person som brann av vilja och övertygelse.

En intensiv och passionerad person som hade förmågan att sätta människors sinnen i rörelse.

Få som hörde honom kunde stå likgiltiga inför hans politiska tilltal.

Han talade inte bara med förnuftet utan minst lika mycket med känslan. Han tvekade inte att använda de kraftfulla och målande orden. Ibland blev de hårda, formuleringarna knivskarpa. Ofta brann de av en smittande humanism och ansvarskänsla.

Han fick politiken att lysa – den blev viktig och den blev stor.

Den skatt av tal, skrifter och artiklar som Olof Palme lämnade efter sig fortsätter att inspirera.

Där finns genomgående en enkel bärande tanke:

Människors spontana och oförfalskade känslor är den viktigaste politiska förändringskraft vi har att tillgå.

Den kraften måste vi ta tillvara.

Engagemanget finns där, hos var och en, men kanske slumrande ibland och dolt.

Skymt av farhågorna och oron, kanske kvävt av maktlöshetens känsla. Undanträngt av vardagens mer näralliggande bekymmer och krav. Ibland alldeles under ytan, som en förväntan, förhoppning, som en dröm.

Vi måste visa lyhördhet för det som tynger i vardagen och det som oroar inför framtiden. Vi måste sätta ord på drömmarna och den lustfyllda längtan. Vi måste peka på möjligheterna och formulera alternativen.

Så kan engagemanget stegras och demokratin växa sig starkare.

Politik är att vilja.

Det behövs en idé om vad målet är – även om man ibland måste ta en annan väg dit än vad man tänkte sig från början.

Olof Palme kunde konsten att omsätta tidlösa värderingar om frihet och jämlikhet, allas lika rätt och värde, i samtida, inte så sällan nyskapande politik.

Olof Palme var en modern politiker – på många områden en pionjär.

Mycket av det som idag står högst upp på vår dagordning talade Olof Palme om redan för 30-40 år sedan.

I denna mening är arvet efter Olof Palme högst levande.

Låt mig gå närmare in på tre områden som har kommit att präglas särskilt starkt av hans engagemang.

Först, naturligtvis, internationalisten Olof Palme.

Det har sagts att Olof Palme gjorde Sverige lite större än vad det är. Att han gav vårt land en mer framträdande plats i världen än vad vi egentligen kunnat räkna med att få.

Olof Palme förde inte bara Sveriges talan i världen – han tog personligen strid för världens förtryckta och förde världens talan också i Sverige. Han stod upp för de små nationernas rätt att protestera mot stormakternas kapprustning. Han stödde de utplundrade folken i deras krav på en rättvis världsordning.

För det vann han stor respekt. För det fortsätter han att vinna respekt.

Än idag möter jag många som åberopar Olof Palmes resonemang när jag är ute och reser i världen, senast i den lilla staten Georgien som återvunnit sin frihet.

Under Olof Palmes tid som statsminister såg världen radikalt annorlunda ut än vad den gör i dag.

Det kalla kriget och kapprustningen kastade en lång skugga över mänskligheten. Amerikanska plan spydde brinnande napalm över byar i Vietnam. I Sydafrika skilde lagarna mellan vit och svart. Förenta Nationerna sökte sin roll, stolt i sina målsättningar, men ofta kringskuret i sin gärning av konflikterna mellan världens stormakter.

Sedan dess har folkens frihetslängtan rivit murar och öppnat gränser. Hundratals miljoner människor har lyfts ur armod och sjukdom, ur analfabetism och maktlöshet.

Den tekniska utvecklingen har gjort det möjligt att blixtnabbt kommunicera med människor över hela jorden. Antalet krig mellan länder har minskat, och demokratins ideal har fått fäste på allt fler håll i världen. Det multilaterala

samarbetet är på väg in i en ny fas.

Kanske står vi just nu i en brytningstid. Tydligast syns det i att FN:s institutioner måste gå igenom en grundläggande reform. Man skulle kunna säga att efterdyningarna till andra världskriget håller på att ebba ut.

60 år efter andra världskriget är det dags att i grunden reformera andra världskrigets institutioner och den institution som vi svenska socialdemokrater mer än några annan har arbetat för – FN.

Vi ser det tydligt när den enda supermakten – USA – unilateralt går till aktion i Irak och skapar en situation som är ohyggligt svår att hantera, där de varken kan lämna Irak eller vara kvar.

Jag har sagt det förut. Det gick att starta ett krig i Irak utan stöd av de multilaterala organen. Det kommer aldrig att gå att forma en fred i Irak utan stöd av världssamfundet.

Denna händelse än också uttryck för att något nytt växer fram. Det blir inte som det en gång var under de 60 år vi har bakom oss. Världens beslutsfattande, ansvarstagandet för vår tid, kommer att delas av allt fler. Det räcker inte bara med en eller ett par stora stater, också andra kommer att kräva sin rätt. Folkrätten står inför en ny epok av framgång och betydelse.

Alternativet till detta är naturligtvis förskräckande. Men vad som talar för min uppfattning är inte bara erfarenheterna från Irak utan också den snabba ekonomiska utjämningen som sker över klotet.

Efter ett andra världskrig med skriande klyftor vad gällde fattigdom, efter ett 70- och 80-tal då många av dessa klyftor ytterligare fördjupades och förvärrades, så har det kommit en period då framförallt Asien, Latinamerika och förhoppningsvis snart också Afrika börjar växa ekonomiskt. Därmed ställer man också krav på politiskt inflytande. Det kan vara krav i de handelsförhandlingar som just nu pågår, som ruckar maktförhållandena i ett globalt perspektiv.

Erfarenheterna från Irak, den ekonomiska utvecklingen kommer att resultera i att vi får en genomgripande reform av folkrätt och FN:s institutioner.

Globaliseringen ser vi ofta risker med – och det ska vi göra, för fortfarande är det alltför mycket barnarbete, slavarbete och förnedring som döljs under rubriken globaliseringen. Men där finns också ett utbyte av information, ett flöde av information, där det blir allt svårare för förtryckare världen över att förnedra och förolämpa sina medborgare.

Det finns snart inte många sådana ställen kvar. Vi vet vad de gör. Vi är på plats. Vi ser vad som händer – och ur detta växer fram ett djupt folkligt krav på skydd för mänskliga rättigheter, oavsett var i världen övergreppen begås.

De mänskliga rättigheterna är universella. De mänskliga rättigheterna tillkommer alla.

Den som tror att någon kan förtrycka någon i ett annat land bara för att den regimen har kontroll över sitt eget lands gränser lever kvar i en tid då människor inte såg och då människor inte visste.

Men när människan ser, när vi förstår vad som händer, så växer kravet på handling, i alla länder, att ingripa mot den som förtrycker mänskliga rättigheter. Det ligger också i globaliseringens natur. Det ligger också i den mäktiga drivkraft som nu driver på för förändring av de multilaterala systemen.

Vi går en tid till mötes då det FN, som vi har älskat mer än någon internationell institution, mycket väl kan komma att reformeras på ett sådant sätt att den tar sin världsledande roll.

Jag är övertygad om att den utvecklingen skulle ha gillats av Olof Palme.

Men han skulle inte ha slagit sig till ro, lika lite som dagens socialdemokrati gör det. För stora förbättringar till trots, så lider alltjämt oerhört många människor på jorden under fattigdom och förtryck.

Kampen för fred, frihet och rättvisa måste oförtrutet föras vidare. Principerna och målsättningarna består. Men de exakta utmaningarna ser annorlunda ut. Likaså formerna för det internationella samarbetet.

Olof Palme har sagt att han som statsminister ägnade ungefär en fjärdedel av sin tid åt utrikespolitik. Ingvar Carlsson sa att han ägnade en tredjedel av tiden åt

det utrikespolitiska. Jag ser inte längre en uppdelning mellan inrikes- och utrikespolitik. Det är meningslöst att göra en sådan distinktion.

Under Olof Palmes år gjorde Sverige konkreta insatser för demokratin i Grekland, Portugal och Spanien; för nedrustning och fred; för solidaritet med folk under krig och aggression som i Tjeckoslovakien, Vietnam och Centralamerika; och för frihetskampen i Sydafrika och Polen.

Idag verkar vi för liknande mål på Afrikas horn, i Sudan, i Mellanöstern, i Afghanistan och i Burma.

Den stora skillnaden i det politiska arbetet jämfört med under Olof Palmes tid är vårt nyvunna medlemskap i EU. Jag säger nyvunna, för vi har inte varit medlemmar längre än 10-11 år. Ett EU som numera inte bara omfattar ett fåtal länder utan nästan hela vår kontinent, där kommunistiska och fascistiska diktaturer har ersatts av demokratier.

Vi bidrar för att utveckla FN mot ett större ansvarstagande. Genom dialog med andra länder kämpar vi för alla folks rätt och hela världens fred.

En viktig förebild i frihetskampen är Aung San Suu Kyi ledare för den demokratiska oppositionen i Burma som i dag får 2005 års Olof Palmepris.

Det är med stor glädje vi välkomnar Burmas premiärminister i exil, Dr. Sein Win, och människorättsaktivisten Ms. Charm Tong, hit idag.

You are warmly welcome and as I said during our bilateral meeting we are firmly convinced that you will be successful in your fight for democracy and human rights. We will stand together with you in that extremely important fight and you have our full support!

Situationen i Burma är svår. De mänskliga rättigheterna förtrycks. Militärjuntan isolerar sig. Rättssäkerheten i landet är obefintlig, ekonomin stagnerar och vi ser inga tecken på reformer.

Befolkningens lidande blir allt större. Fattigdom och sjukdomar som hiv/aids breder ut sig. Det rapporteras om grova brott mot mänskliga rättigheter – tvångsarbete, tvångsförflyttningar av hela byar och kraftigt begränsad yttrande-

och pressfrihet.

Aung San Suu Kyi sitter fortfarande i husarrest och det finns över 1100 politiska fångar i landet, flera är före detta parlamentsledamöter.

Situationen i Burma är bakgrunden till att Sverige i Stockholm i vår anordnar en internationell konferens om bistånd till Burmas folk. Syftet är att diskutera hur det internationella samfundet kan utveckla stödet till den burmesiska befolkningen och det civila samhället i Burma utan att samtidigt stödja regimen.

Vi verkar också för att det humanitära tillträdet och FN:s verksamhet i landet ska stärkas.

Burma kommer att bli ytterligare ett uttryck för den kraft jag just talade om. Möjligen kan en diktator, en totalitär regim, förtrycka ett folk ett tag. Men det dessa förtryckare i Burma också har att inse är att deras tid är räknad.

Det kommer en dag då också Burmas folk får sin frihet och får sin rättmätiga plats i umgänget folk och stater emellan, får eget ansvarstagande men också en möjlighet att påverka den värld de också är en del av.

Vårt engagemang för Burma bottenar i solidaritet med det burmesiska folket, övertygelsen om alla människors lika värde och målet om fred och rättvisa i världen.

Men globaliseringen har tillfört en ny dimension till det internationella engagemanget: vi är alla del av samma system, och starkt beroende av varandra.

Laglöshet i opiumproducerande områden i Sydostasien ökar tillgängligheten av droger för svenska missbrukare.

Terrordåden i Irak skakar oss alla.

Handel med kvinnor och barn i en del av världen ger bränsle åt brottslighet och övergrepp någon annanstans.

Den ekonomiska utvecklingen i Kina eller Indien får bäring också på förutsättningarna för svensk tillväxt.

Säkerhetspolitik handlar inte längre främst om vapenarsenaler och mellanstatliga konflikter. Dagens hotbild är betydligt mer komplex: terrorism, miljöförstöring, organiserad brottslighet, smittsamma sjukdomar och pandemier, spridning av massförstörelsevapen till icke-statliga aktörer, inomstatliga konflikter och religiös extremism.

Vi lever i en tid då det blir allt mer uppenbart för alla att den enda möjliga vägen är att söka säkerhet tillsammans – gemensam säkerhet, som Olof Palme formulerade det.

Vårt mål är effektiva institutioner som kan lösa konflikter, och för att ta hand om nya hot mot vår säkerhet – innan hotet utvecklas till våld och konfrontation.

Vårt mål är ett system som också angriper de bakomliggande orsakerna till konflikterna – ekonomisk misär och social orättvisa och förnekande av mänskliga rättigheter.

Vårt mål är ett system som är baserat på folkrätten som ger frihet och rättvisa åt alla.

Det är FN jag talar om.

FN:s toppmöte i september förra året stakade ut vägen för reformarbetet. Med Jan Eliasson, en gammal nära medarbetare till Olof Palme, som ordförande i generalförsamlingen och med det svenska nätverket av presidenter och premiärministrar runt omkring i världen till stöd för FN-reform, har Sverige en särskild roll i arbetet med att omsätta åtagandena från toppmötet i konkreta beslut.

Nu i dagarna pågår intensiva förhandlingar i New York om att tillskapa ett FN-råd för mänskliga rättigheter, som ersättning för dagens MR-kommission. Att på detta sätt stärka FN:s arbete med mänskliga rättigheter är av högsta prioritet.

Vi behöver ett starkt FN, som värnar de mänskliga rättigheterna och folkrätten. För svensk utrikespolitik har folkrätten alltid varit en hörnsten. Världen behöver ett regelverk som skyddar människors säkerhet i alla nationer – såväl

små som stora. Världen behöver regler som slår fast att den gemensamma utgångspunkten alltid måste vara alla människors lika värde. För detta finns folkrätten och de mänskliga rättigheterna.

En fråga har som få andra både engagerat och tyngt oss i Sverige genom åren – konflikten i Mellanöstern.

Här lämnade Olof Palme viktiga bidrag. Hans engagemang och stöd för den palestinska saken bidrog till att skapa en palestinsk part, som sedan kom att bereda vägen för tvåstatslösningen: en palestinsk stat och en israelisk, sida vid sida inom erkända gränser. Han insåg tidigt Arafats betydelse för detta. Olof Palme var den förste att se PLO och Fatahs betydelse för en fredlig lösning av Mellanösternkonflikten. Han förstod att för att hitta en lösning måste både PLO och Israel erkänna den andra parten, och att det krävde respekt och förståelse. Det var Olof Palme som tog in Arafat i det internationella samfundets samarbete, men han gjorde det inte villkorslöst. Han krävde att Arafat skulle erkänna staten Israels rätt att existera, godkänna tvåstatslösningen och sluta använda våld som politiskt medel. Han var lika krävande mot Israel. Israelerna skulle erkänna PLO och en palestinsk stat, lämna de ockuperade områdena och börja förhandla. Detta lade grunden för senare fredsavtal, med det historiska avtalet i Oslo som största framsteg. Det hade aldrig gått att göra Osloavtalet utan en tydlig palestinsk part, erkänd av det internationella samfundet. Där bidrog Olof Palme mer än någon annan politiker i vår del av världen till att skapa den förutsättningen. En dialog kom till stånd, även om den av och till avbröts. Det gjorde dock inte de samtal som pågick inom Socialistinternationalen. De avbröts aldrig, hur spänt läget än var. Där träffades parterna, och där var Olof Palme tillsammans med Bruno Krejsky och Willy Brandt outtröttliga beskyddare av den politiska dialogen. Olof Palme ville bort från polarisering och hat. Han ville ha dialog och respekt. Den gemensamma säkerhetens princip var det enda rimliga och riktiga alternativet. Han formulerade det så här: ”Den internationella säkerheten måste vila på samarbete för gemensam överlevnad i stället för på hot om ömsesidig förintelse.” Det är inledningsorden till Palmekommissionens rapport 1982. I dagens Mellanösternkonflikt står samma värden på spel. En lösning på konflikten – som endast kan nås via förhandlingar – måste baseras på folkrätten, på FN:s beslut. Olof Palmes krav från igår: ett stopp för våldsanvändning och terror, en tvåstatslösning inom säkra och erkända gränser, upphävd ockupation – de är tyvärr lika aktuella idag. Vi är många som på olika sätt fortsätter att driva kraven.

Det är en viktig angelägenhet för den svenska regeringen. Det är en viktig gemensam fråga för hela den europeiska unionen. Levnadsvillkoren på de palestinska områdena oroar djupt. Igår beslutade EU om akut hjälp till det palestinska folket. Det är en tillfällig respit, ingen långsiktig lösning. Också denna konflikt kommer att kunna lösas om det blir en rättvis fred, en rättvis överenskommelse. Där båda parter känner att de har fått de som de rimligen ska ha, i respekt för den andra sidan. En lösning som tvingas på dessa båda sidor kommer förr eller senare återigen resultera i en ny konflikt. Som Gerhard Schröder sa i sin valfinal i Dortmund i Westfahlenhalle, 2002: ”Vad Mellanöstern behöver är inte ytterligare ett krig, det är fred.” Han hade så rätt men fortfarande står vi en bit därifrån.

En annan fråga av närmast monumental betydelse som Olof Palme tidigt uppmärksammade, och som också är av internationell karaktär, är miljöfrågorna.

Redan 1972, då Stockholm var värd för FN:s miljökonferens, visade Olof Palme att han förstått de gröna frågornas sprängkraft och bäring på framtiden.

Han säger följande, en av de finaste politiska citat jag hittar i hans texter:

”När det gäller människans livsmiljö finns det ingen individuell framtid, varken för människor eller nationer. Framtiden är gemensam. I gemenskap måste vi dela den. Tillsammans måste vi skapa den.”

Vi tänker inte minska våra ansträngningar i Sverige att hindra miljöförstöring och klimatförändring. Tvärtom. Situationen är om möjligt mer oroande nu globalt än när Palme formulerade sig som han gjorde.

Våra motståndare säger ibland: vad hjälper det om Sverige ensamt drar ner på sina utsläpp om inte andra också gör det?

Det är ett väldigt dåligt argument. Vi inser att få saker är mer internationella till sin karaktär än klimatpolitiken. Det handlar ju om vår jord. Självklart kan ett land som Sverige inte vända utvecklingen på egen hand.

Men gå före – det kan vi. Den kraften tilltror vi oss. Vi kan visa vägen.

Vi kan använda all vår vilja och övertygelse, all vår passion. Vi kan sätta människors sinnen i rörelse så att ingen lämnas likgiltig. Vi kan engagera oss själva och sprida engagemanget till andra.

Tänk vilken fantastisk utmaning att vi kan få gå före och visa vägen!

Jag menar att vi redan gör det. Vi kan redan se resultat i vårt gröna folkhemsbygge.

De senaste tio åren har användningen av förnybar energi ökat mycket kraftigt. Trots nästan fördubblad produktion har industrins oljeanvändning minskat. Utsläppen av kväveoxider har minskat med en tredjedel.

Den försurning som började uppmärksammas på 60-talet är idag på väg att lösas. Sedan 70-talet har utsläppen av svavel minskat mycket kraftigt. Bara under de senaste tio åren har nedfallet av sura svavelföreningar i det närmaste halverats.

Utsläppen av koldioxid har minskat med 4 miljoner ton. 1 800 lokala miljöprojekt har bedrivits. Havsörnen, gråsälén och lövgrodan är inte längre utrotningshotade.

Så sent som i söndags kunde jag se två väldiga havsörnar segla över Sörmland. Det är en mäktig upplevelse.

Blotta tanken på att de skulle ha kunnat vara borta om vi inte hade vidtagit målmedvetna åtgärder, är en påminnelse om att politik också i detta avseende har en väldig betydelse. Det betyder något vad vi gör.

Och ändå är vi bara i början av denna gröna resa. Den kommer att innebära ett jättesprång för forskning. Det är ny teknik jag talar om, inte gammal. Det är tillväxt och nya jobb, inte arbetslöshet och elände. Det är det som ligger framför oss om vi fortsätter den här gröna förändringen.

Den kanske största handlar om att avveckla vårt beroende av fossila bränslen, och inte minst vår användning av olja.

Oljan är det fysiska navet i våra moderna välfärdssamhällen. Det är själva

smörjmedlet i världsekonomin, om jag uttrycker mig lite vitsigt. Se er omkring och oljan finns i en eller annan form bakom det mesta i vår vardag.

Den finns i galonbyxorna i daghemmets torkskåp. Den finns i pennan hos förstaklassaren. Den finns naturligtvis i plastskeden i lunchkaffet och i morgonduschens schampo.

Men oljan finns också i nästan varje ny framväxande konflikt och oroshärd.

Så när vi nu talar om att göra oss oberoende av oljan är det inte bara en fråga om att bidra till en utveckling där klimatförändringen stoppas. Det handlar också om att förebygga konflikter, det handlar också om att klara en försörjning av energi som inte är beroende av saker som ligger utanför vår kontroll.

Bostäderna har vi redan klarat. Vi använder ytterst lite olja idag för att värma våra bostäder. För 35 år sedan under oljekrisen på 70-talet värmdes 70 procent av bostäderna av olja. Idag tror jag att det är 7 procent och snart är de 7 procenten också borta.

Det är inte där vi har vår stora utmaning, den ligger i transportsektorn. Det är där vi måste klara att ersätta bensinen med andra bränslen, utveckla bilar som drar betydligt mindre bränsle.

För en sak är jag säker på. Även om trängselskatten är framgångsrik här i Stockholm och kommer att älskas av stockholmarna när försöket är över och de kommer att hylla vår kamrat Annika Billström för detta, så är bilen ändå för väldigt många en påtaglig möjlighet att röra sig fritt i landet. Den vill man inte vara av med.

Men bilen ska inte bidra till miljöförstörelsen. Den insikten finns hos oss och den finns världen över. De som ligger i framkant och utvecklar den nya tekniken kommer också att vara de som skapar de nya arbetstillfällena.

Inget land i världen är mer beroende av sin bilindustri för sin ekonomiska utveckling än Sverige. Därför är det viktigt för oss att vi är med i framkant när vi utvecklar den nya tekniken – för jobb, för miljön, men också för människors möjlighet att röra sig fritt. Något som en gång i tiden var förbehållet enbart dem som hade riktigt stora ekonomiska tillgångar.

Vi ska sätta upp visioner, provisoriska utopier, och sträva mot dessa. En sådan är att avveckla vårt oljeberoende till 2020.

Eller som Olof Palme uttryckte det 1972:

”Den mänskliga miljön kommer alltid att ändras. Utvecklingen kommer att gå vidare. Tillväxt blir det även i fortsättningen. Detta kan vi inte och ska vi inte försöka undvika. Den avgörande frågan är färdriktningen, hur vi vill att utvecklingen ska gestalta sig, vilken livskvalitet vi vill uppnå och vilka värderingar vi vill ska vägleda vår framtid.”

Kära publik,

Olof Palme har till stor del kommit att förknippas med sina utrikespolitiska gärningar. Men han var också en oerhört effektiv och modern inrikespolitiker.

Till de inrikespolitiska sakfrågor som direkt hänger ihop med Olof Palmes person hör jämställdheten.

Redan under Tage Erlanders tid hade det socialdemokratiska partiet presenterat en rad för sin tid radikala förslag för ökad jämställdhet.

Men det var först under Olof Palmes ledning som de kom till uttryck i praktisk politik.

Listan på genomgripande reformer som gjordes på 70-talet är imponerande lång: särbeskattning, en ny abortlag, ny familjerätt, större lagligt skydd för barn, föräldraförsäkring och daghemsutbyggnad.

I de flesta av dessa frågor var Olof Palme personligen starkt drivande.

För Olof Palme handlade frågan om jämställdhet i grunden om att kvinnorna skulle ha samma rätt till arbete som männen.

För honom var det självklart med en familj där kvinna och man skulle ha lika ansvar för försörjning, barnavård och hushållsarbete.

Det krävde förändringar, bland annat av samhällelig barnomsorg.

Familjepolitiken blev också central i Palmes arbete för jämställdhet.

Som nyttillträtt utbildningsminister hösten 1967, drog Olof Palme som ett av sina första initiativ igång den barnstugeutredning som la grunden för det som idag är världens bästa barnomsorg. Som i sin tur har möjliggjort världens högsta arbetskraftsdeltagande för kvinnor.

1975 stod han på kongressen som partistyrelsens föredragande om barn- och familjepolitiken. Det skulle kunna vara taget ur dagens debatt om föräldraförsäkringen när jag citerar honom:

”Vad det handlar om är ju barnens rätt till sina föräldrar, barnens rätt även till papporna. Att älska barn är att kunna störas har någon sagt, och det måste gälla även papporna. På dem, så att säga, mot alla gamla fördomar!”

Så sa han och jag kommer ihåg det själv för jag var nyblivet kommunalråd i Katrineholm vid och fick åka som ombud på kongressen och det här var en av det verkligt stora politiska tal som jag minns – ett härligt tal.

Idag har vi en föräldraförsäkring som är unik både i längd och flexibilitet. För att fler verkligen ska få ut 80 procent av försäkringen höjer vi nu dessutom taket i försäkringen så att alla föräldrar i praktiken kommer att omfattas.

De senaste tio åren har andelen svenska kvinnliga riksdagsledamöter ökat från 40 till 47 procent. Vid regeringsombildningen efter valet 1973 ville Olof Palme medvetet bredda marken för kvinnorepresentationen och föreslog hela tre kvinnliga statsråd vilket var rekord dittills.

I dag är det så naturligt att vår regering består av hälften kvinnor och hälften män att när jag får frågan utomlands blir jag nästan förvånad.

Vi har byggt upp ett utbildningssystem som har främjat kvinnors studiemöjligheter.

Idag är till och med en större andel kvinnor än män som påbörjar högre studier. I gengäld har vi nu problem med pojkarnas utbildningsvanor. Det är dagens

bekymmer. Unga grabbar som har slutat att läsa är ett uttryck för ett problem för den svenska skolan.

Vi har kommit långt. Längst i världen, men inte långt nog.

Sverige är fortfarande inte jämställt.

Kvinnor tjänar fortfarande mindre än män. Pappornas uttag av föräldraförsäkringen är alltför litet. Våldet mot kvinnor är fortfarande en av vår tids största samhällsproblem och kvinnliga pensionärer har fortfarande mindre att leva på än sina manliga bekanta.

Vi för vårt arbete oförtrutet vidare tills lika rättigheter och möjligheter gäller för alla, både kvinnor och män.

Här för återigen nya generationer Olof Palmes arv vidare.

Jag sa att Olof Palme var effektiv och modig inrikespolitiker. I en mening måste jag säga att jag förstår honom. Det är när jag försöker sätta mig in i hur det är att leda en regering som ytterst under en mandatperiod var beroende av – i värsta fall – hur lotten föll i riksdagen.

Att hantera en sådan parlamentarisk situation utan mistroendeförklaringar är naturligtvis också ett uttryck för en stor parlamentarisk skicklighet. Det är en sida hos Olof Palme som ibland inte riktigt uppmärksammas.

Kära publik!

Jag brukar säga:

Vi har anledning att vara stolta över Sverige, men vi är inte nöjda.

I våra program brukar vi uttrycka det såhär:

Så länge tryggheten inte är för alla, så länge minsta orättvisa råder, så länge har en socialdemokratisk regering en självklar uppgift.

Målet, visionen, kan man uttrycka på många sätt.

Olof Palme brukade konstatera:

Sverige är ett bra land som kan bli bättre.

Idag, på dagen 20 år sedan han togs ifrån oss, känns det rätt att säga:

Låt oss fortsätta att kämpa, i Olof Palmes anda.

Låt oss oförtrutet arbeta vidare.

Låt oss göra Sverige bättre och världen till en tryggare plats att leva i.

Taggar

2000-tal, 2006, Man, Minnestal, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/goran-persson-tal-pa-minnesdag-for-olof-palme>